

Sve popijevke pjevala je otvorena srca i s punim grlom čitava crkva kotoripska, a tako je bilo diljem Međimurja od Raskrižja do Macinca i Dolnje Dubrave.

Na kraju treba pripomenuti da do danas nitko nije pokušao pronaći izvorište popijevke *Kirie eleison*, a nije ni zabilježeno od kuda i kako je došla u *Hrvatsku crkvenu pjesmaricu*, a kasnije i u sve crkvene pjesmarice do naših dana.

BILJEŠKE:

1. a) Rudolf Strohal: "Najstarija sačuvana hrv. umjetna pjesma iz god. 1320." *Sv. Cecilija* (ožujak - travanj), str. 33 - 35, Zagreb, 1916. godine
- b) Grupa autora: *Znameniti i zaslužni Hrvati te pomena vrijedna lica u hrvatskoj povijesti od 925. do 1925. godine*, strana CXI, Zagreb, 1925. godine prigodom proslave 1000 - godišnjice Hrvatskog kraljevstva.
- c) Dr. Stjepan Ivšić: "O tobožnjoj najstarijoj sačuvanoj hrvatskoj pjesmi prije god 1320." *Grada za povijest književnosti hrvatske*, knjiga XIV, str. 1 - 26, Zagreb 1939. godine.
- d) Josip Andreis: *Povijest glazbe*, str. 35, Zagreb, 1974. godine.
2. a) *Ex Libris Mathiae Kellemina* iz 1772. godine.
- b) *Kniga Popevkih Chesz Vsze Letto potrebne Za K. Chorus pizzano Vu Lettu 1803^{em} 27 Maj = pochetu.*
- c) Rukopisna školnička pjesmarica (koja je bila najvjerojatnije vlasništvo Ambroza Kollaya), pisana u razdoblju 1820. - 1855. godine.
- d) Rukopisna školnička pjesmarica Juraja Sokol iz Kotoribe, pisana 1890. godine.
- e) Rukopisna školnička pjesmarica (s notama), II. Geoga Spindlera iz 1893. godine u Selnici.

FOND SVETE CECILIJE

U Fond je uplatio naš vjerni dobročinitelj preč. gospodin
ANTUN HOBLAJ,
župnik iz Preloga – 200,00 kuna.

Uredništvo zahvaljuje i želi da ga za njegovu vjernost i velikodušnost novorođeni Kralj obilno nagradi.

OBLJETNICE

Plodna glazbena djelatnost Lovro Županović - prigodom 70. godišnjice rođenja

Nikša Njirić, Zagreb

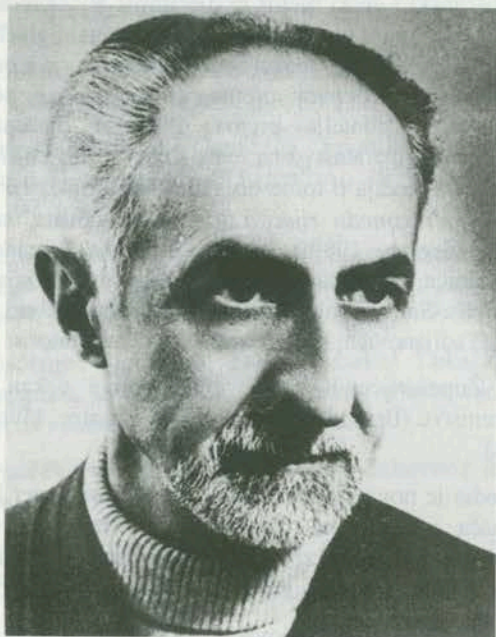
Mnogostruka revnost – sintagma je koja se može povezati uz djelovanje akademika Lovre Županovića, istaknutog hrvatskoga znanstvenika, skladatelja i glazbenog pedagoga koji je ove godine (21. srpnja) navršio 70 godina života. Svojim dosadašnjim djelovanjem ostavio je vidan trag na svim trima područjima i tako obogatio hrvatsku glazbenu kulturu.

Kratak ocrtni njegov životnog puta vodi nas najprije u Šibenik gdje se rodio 1925. Tamo je učio glasovir, vodio zborove i orguljao. Nakon ispita zrelosti upisao se na *Filozofski fakultet* u Zagrebu te je 1950. diplomirao u grupi slavistike i romanistike. Istodobno je bio upisan u Srednju školu tadašnjeg Hrvatskog državnog konzervatorija (danas Muzička akademija odn. Glazbena škola "Vatroslav Lisinski" kao samostalna ustanova) s teoretskim predmetima kao glavnima. Stekavši potrebnu količinu teoretskog znanja primljen je na historijsko-teoretski odjel *Muzičke akademije* na kojem je diplomirao 1953. Diplomom iz kompozicije stekao je kasnije: 1971. u ljubljanskoj *Akademiji za glasbo* kod istaknutoga slovenskog skladatelja Lucijana Marije Škerjanca.

Županovićovo kretanje u službi vezano je - osim rada u muzičkoj školi u Bjelovaru - isključivo za Zagreb, a ide od osnovnih i srednjih škola (1950. - 1961.) gdje je predavao glazbeni odgoj, odn. glazbenu umjetnost (klasična gimnazija) preko Pedagoške akademije (teoretski predmeti u odjelu za nastavnike glazbe, 1961. - 1978.) do Muzičke akademije (1978. do umirovljenja 1990.) gdje je vodio kolegije za muzikologe i profesore glazbene kulture.

Prvi skladateljski uspjeh Županović je postigao *Pjesmom mladih graditelja* (G. Vitez) koja je nagrađena na natječaju 1947. godine. Tada još mladi, nepoznati skladatelj tako je – nadmašivši tom prilikom

poznatija imena – svratio pozornost na sebe. Kao da je ta skladba na početku njegova javnog skladateljskoga djelovanja najavila brojne buduće nagrade (oko 30) koje će dobiti za svoje skladbe, i ne samo za njih. Ta skladba simbolički naviješta još nešto: Županovićevo vezanost za riječ, pa će velik dio njegova skladateljskog opusa pripadati vokalnog području.

Lovro Županović

Među Županovićeve vokalne djelima posebno bi valjalo istaknuti kantatu *Priča o ciganima* (1956., tekst V. Pavletić) koja očituje Županovićevo smisao za glazbeno iskazivanje dramatskih situacija. Značajno je da on za svoje vokalne skladbe često odabire tekstove s domoljubnom tematikom: npr. *Tužbeni poj od rasute bašćine* (1968., P. Zoranić), *Elegijski epitaf* (1994., vlastiti tekst), *Molitva zemlje Hrvatske A.D.* 1995. (prema M. Maruliću). Skladao je dvije *Hrvatske mise* (I., 1972; II., 1992.). Tu su i zvorske skladbe u duhu istarsko-primorskoga glazbenog izraza, sve od reda nagrađene: *Ivanu Matetiću-Ronjgovu va čast* (1980., D. Dukić), *Diptih po istrijansku* (1982., D. Gervais), *Jama pul Ičić* (1984., D. Gervais). U Italiji je bila zapažena i objavljena skladba *Scherzo sulle vocali*, za tri jednaka glasa (1979.). U ciklusu vokalne lirike idu npr. *Lirske minijature* (1957., D. Tadijanović), *Matošev triptih* (1975.), *Lepršavi Goranov diptih* (1993., I.G. Kovačić).

U ranoj fazi svoga stvaralaštva Županović je napisao i operu *Pisava* (1958.) prema noveli *Svoga tela gospodar* S. Kolara. Izvedena je u tada popularnoj zagrebačkoj "Operi u sobi" čiji je pokretač i voditelj bio Antun Petrušić.

Uz bok spomenutim djelima trebaju ravnopravno stajati Županovićeve skladbe namijenjene djeci (a to je upravo područje, koje se - kao tobože manje vrijedno - obično zapostavlja): *Pjesmice o cvijeću* (1956., Z. Kolarić - Kišur), možda najpopularniji i najčešće izvođen Županovićeve ciklus s toga područja, *Pismice miće za drobne glasiće* (1988., N. Bonifačić - Rožin), *Indijanski dječak i njegov pony* (1957., M Bjažić), glazbena priča izvođena i kao balet. I za svoje skladbe za djecu Županović je dobio više nagrada, pa tako i za dva spomenuta ciklusa.

Prva je Županovićeve instrumentalna skladba kojom je na sebe svratio pozornost inozemne javnosti *Suita za violinu i klavir* (1953.), izvedena u Bilthovenu (Nizozemska). Ona nas s jedne strane upućuje na Županovićevo sklonost za oblikovanje na cikličkom načelu (tj. izgradnju stavaka na istom tematskom gradivu), a s druge strane na posizanje za hrvatskom glazbenom prošlošću (ovdje koralni napjev *Uskrsnu Isus doista*, a kasnije, 1974., *Meditacije nad "Citharom octochordom"* za orgulje). Hrvatska glazbena prošlost znakovita je i za njegov muzikološki rad. *Sinfonietta* (1954.) prvo je Županovićevo orkestralno djelo obilježeno ozračjem ne samo hrvatskoga glazbenog folklor, već i općenito balkanskog, što se naročito odražava u *Balkanskom plesu br. 1*.

Sam skladatelj označio je *Ćuskanja* za flautu, gudače i timpane (1960.) kao prekretnicu u svom stilskom usmjerenju koja vodi prema modernijem izrazu. Isto značenje ima i *Suita na temu o interpunkcijama* za glasovir (1965.). Radi se o zanimljivom pokušaju da se pojedine interpunkcijske znakove psihološki i zvukovno obilježi. Sasvim je na crti suvremenih avangardnih kretanja *Studija u bojama* za orgulje (1969.) gdje je primijenjeno aleatoričko načelo, tj. izvođač sam odabire redosljed izvođenja pojedinih dijelova skladbe.

Županović je i na instrumentalnom području dao svoj prilog glazbenoj pedagogiji. To je zbirka za glasovir *Male forme za male ruke I.* (objavljen samo taj prvi dio, 1959.), svojevrsna protuteža Schumannovu *Albumu za mladež*, ali s osloncem na modalni melodijski i harmonijski izraz.

Zanimanje za djela Vatroslava Lisinskog pokazivao je Županović još od đачkih dana, a prigodom 100. godišnjice smrti Lisinskoga (1954.) objavio je u "Vjesniku" niz članaka o njemu. Županovićevo bavljenje Lisinskim dostiže svoj vrhunac u opsežnoj monografiji *Vatroslav Lisinski (1819 - 1854.), život - djelo - značenje*, izrađenoj na temelju disertacije kojom je 1965. doktorirao na Filozofskom fakultetu u Ljubljani (kod dr. Dragotina Cvetka). Knjigu je 1969. objavila tadašnja JAZU, a 1970. za nju je njen autor dobio Nagradu grada Zagreba. Tim je radom autorizirano stvaralaštvo Vatroslava Lisinskog i određeno njegovo mjesto u europskoj i hrvatskoj glazbi: "... utvrđeno je da određen broj autorovih djela nedvojbeno dosiže razinu

sličnih ostvarenja tadašnje evropske glazbene produkcije" (str. 405). Prema tome, Lisinski je "stvaralac koji dijelom svog opusa nalazi svoje mjesto među tadašnjim evropskim skladateljima" (ista str.). U Hrvatskoj je u 19. stoljeću predstavljao "jedinog velikog skladatelja do pojave Ivana Zajca, a u nizu kasnijih hrvatskih glazbenih stvaralaca, kao začetniku naše novije glazbe, pripada mu jedno od najistaknutijih mjesta" (str. 406).

Županović je prvi dobitnik nagrade "Vatroslav Lisinski" (1970.) koju je tadašnje Društvo skladatelja Hrvatske osnovalo ne samo za skladateljska i muzikološka dostignuća već i za organizacijska, pa ju je Županović upravo i dobio za uspješnu realizaciju proslave 150. obljetnice rođenja Lisinskog.

Na poticaj akademika Josipa Andreisa Županović svoj muzikološki interes usmjeruje u prvom redu prema ranijim stoljećima hrvatske glazbene prošlosti, od šesnaestog nadalje. Tu pripadaju npr. radovi: *Napjevi iz Hektorovićeve "Ribanja" u svjetlu suvremene muzikološke interpretacije* ("Zvuk", Sarajevo, 100/1969., 477-496), *Umjetnost Ivana Marka Lukačića Šibenčanina, Vinko Jelić u svjetlu svoje zbirke "Arion primus" (1628.)*. Dva posljednja objavljena su u knjizi eseja i rasprava *Tragom hrvatske glazbene baštine* (Nakladni zavod Maticе Hrvatske, Zagreb, 1976.). Kako je godišnjak *Bašćinski glasi* (Omiš, 1995.) donio opširnu, premda ne i potpunu bibliografiju Županovićevih radova, neka ovdje budu samo navedeni skladatelji o kojima je Županović pisao u ediciji *Stoljeća hrvatske glazbene prošlosti*. Naime, muzikološki rad Lovre Županovića ne sastoji se samo u pisanju znanstvenih i stručnih radova, već i u pronalaženju glazbenih djela iz hrvatske glazbene baštine te njihova pripremanja za suvremenu izvedbu. Na njegovu inicijativu je tadašnje Društvo skladatelja Hrvatske pokrenulo spomenutu ediciju od koje je od 1970. do 1974. izašlo 5 svezaka, a daljnjih pet u izdanju *Croatia-Concerta*. U njima su obrađena djela A. Motovunjanina, F. Bosanca, A. Patricija, J. Skjavetića, T. Cecchinija, A. Grgičevića, I. Šibenčanina, A. Ivančića, I. Wernera, J. K. Vařhala, I. L. Ebnera, V. Jelića, J. Bajamontija, A. Sorkočevića, J. K. Wisnera-Morgenssterna i F. Wiesnera - Livadića. Razumljivo je da svako notno izdanje prati i odgovarajuća uvodna studija. Pet svezaka te edicije još čeka na svoje objavljivanje. Izvan te edicije Županović je pripremio i kritička izdanja djela Ivana Marka Lukačića (4 moteta), Vatroslava Lisinskog, Blagoja Berse i Ivana Zajca (2., 4. i 5. svezak od predviđenih 15).

Županovićev priređivačko-transkriptorski rad tijesno je vezan uz *Varaždinske barokne večeri* za koje je priredio niz pronađenih djela, npr. 1973. oratorij *Pod križem* Leopolda Ebnera, a za upravo protekle, 25. jubilarne VBV (1995.) *Varaždinsku misu* nepoznatog skladatelja. Tom ga je prilikom za cjelokupan rad oko VBV Predsjednik Republike Hrvatske odlikovao odličjem Danice hrvatske s likom Marka Marulića.

Neki su od ostalih glazbenika o kojima je Županović pisao: I. Matetić-Ronjgov, F. Pintarić, J. Hatze, B. Širola, F. Andrašec, I. Prišlin. U Spomenici preminulim akademikima (JAZU) pisao je o J. Andreisu, M. Cipri, I. Brkanoviću i B. Papandopulu. Osim skladatelja prikazao je i glazbeni život nekih hrvatskih prostora: Požege i zagrebačkoga Gradeca. Dotaknuo je i etnomuzikološke teme kao što su primjerice, kajkavski, dalmatinski, gradišćanski i češki melos te djelatnost V. Žganca i M. Gavazzija na proučavanju hrvatskoga glazbenog folkloru. Posebnu pozornost poklonio je odnosu hrvatskih književnika prema glazbi kao i odnosu hrvatskih skladatelja prema njihovim djelima, tj. glazbenom stvaralaštvu na temelju hrvatskih književnih djela. Niz studija o tome objavljen je u knjizi *Hrvatski književnici između riječi i tona* (Sveučilišna naklada Liber, Zagreb, 1989.), a odnose se na Preradovića, Domjanića, Cesarića, Zoranića, Čevapovića, Gaja, Kukuljevića-Sakcinskog, Šenou, Vojnovića, Nazora, Ujevića, Tadijanovića, Hektorovića, Držića i Matoša.

Niz Županovićevih znanstvenih radova tiskan je u inozemstvu (Brno, Bydgoszcz, Graz, Firenze, München, Rim).

Priredio je nova izdanja knjiga *Ilirski glazbenici* F. Ks. Kuhača i doktorsku disertaciju P. Markovca (s N. Devčićem); uredio zbornik *Albe Vidaković, život i djelo* (1989.) te niz drugih publikacija.

Neko je vrijeme djelovao i kao glazbeni kritičar ("Vjesnik", 1953. – 1955.; "Književna tribina", 1959. – 1960.). Suradnik je "Telegrama" (1969. – 1970.) te poznatog leksikona *Grove's Dictionary of Music and Musicians*, London.

Pregled raznolikih glazbenih djelatnosti Lovre Županovića dopunit će njegov pedagoški rad koji se odrazio ne samo u odgajanju za glazbu počevši od širokih krugova mladeži do užega kruga glazbenih profesionalaca, već i u pisanju udžbenika i priručnika. Suautor je u nizu udžbenika za glazbeni odgoj u osnovnoj školi (sa Josipom Završkim i Nikšom Njirićem) te za glazbenu umjetnost u gimnaziji (*Glazbena umjetnost*, Školska knjiga, Zagreb, 21. izdanje 1986., pored spomenutih i suradnica Višnja Manasteriotti). Autor je priručnika za nastavnike *Tvorba muzičkog djela* (isti nakladnik, 1968.). Njegova najnovija knjiga slična naslova, *Tvorba glazbenog djela* (Školska knjiga, Zagreb, 1980.), prikazana je u ovom broju *Sv. Cecilije*. I *Stoljeća hrvatske glazbe*, djelo historiografskog obilježja, pisano znanstveno, ali dostupno i širim krugovima čitatelja, može se uvjetno ubrojiti u ovu skupinu. To je djelo objavljeno i na engleskom jeziku (*Centuries of Croatian Music*, Muzički informativni centar, Zagreb, I., 1984. II., 1989.). U pripremi je i III. svezak.

Čestitajući slavljenu životni jubilej i želeći mu još dug i plodonosan rad, časopis *Sv. Cecilija* objavljuje potpunu bibliografiju u njemu objavljenih Županovićevih radova.

Bibliografija
radova dr. Lovre Županovića
objavljenih u *Sv. Ceciliji*
1968. - 1995.

11. Oris glazbeništva Rudolfa Taclika, 1995/65., 3, 50 - 57.

C. Prigodni članci

1. In memoriam - Miroslav Magdalenić, 1970/40., 1, 2.
2. Izrazita dinamična osobnost (Moja sjećanja na Albu Vidakovića), 1975/45., 2 - 3, 94.
3. Obljetnice: Jakov Gotovac
Mladen Pozajić, 1975/45., 4, 107.
4. Obljetnice: Svijet umjetnosti Borisa Papandopula, 1976/46., 1, 15 - 16.
5. Elegičar međimurske ravni [Miroslav Magdalenić], 1976/46., 2, 49.
6. Rapsod svoje zemlje [Ivan Brkanović], 1976/46., 4, 112 - 113.
7. In memoriam dru Marijanu Grgiću, 1980/50., 3, 70.
8. U društvu najvećih (25. obljetnica smrti Josipa Štolcera - Slavenskog), 1980/50., 4, 95 - 96.
9. U spomen prvoj hrvatskoj primadoni, uz 100. obljetnicu smrti Sidonije Rubido Erdödy, 1984/54., 3 - 4, 77 - 78.
10. Uz tekst Ivana Boškovića "Gdje je i kad rođen Ivan Mane Jarnović", 1986/56., 4, 80 - 81.
11. Otpis Ivanu Boškoviću, 1987/57., 3 - 4, 70.
12. Izdavačko i znanstveničko djelovanje Instituta za crkvenu glazbu KBF u Zagrebu kroz proteklih 25 godina njegova postojanja, 1988/58., 2 - 3, 41 - 42.
13. Prijatelju fra Anđelku Milanoviću u spomen, 1991/61., 2, 39.
14. Borisu Papandopulu, velikom Magu hrvatske glazbe u spomen, 1991/61., 4, 87 - 88.
15. In memoriam velikom znanstveniku [Milovanu Gavazziju], 1992/62., 1, 14 - 15.

D. Glazbeni prilozi

1. Šibenska molitva, za sole i mješoviti zbor, 1970/40., 2. verzija s dotjeranim tekstom 1993/63., 4.
2. Pripjevni psalam: Slava Ti, Bože, za solo, zbor i orgulje, 1979/49, 4 (Pod pseudonimom A. Dankov)
3. Zaziv: Ti moj si Bog, za jednoglasni zbor i orgulje, 1979/49, 4 (Pod pseudonimom A. Dankov)
4. Tiše, tiše, za dječji zbor uz pratnju, 1980/50, 3 (Pod pseudonimom A. Dankov.)

A. Znanstveni radovi

1. Prilog Ivana Kukuljevića-Sakcinskog glazbenoj umjetnosti, 1972/42., 3-4, 81-84.
2. Rezultati, značajke i značenje muzikološkog rada Albe Vidakovića, 1975/45., 2-3, 60-67.
3. Prinos Milovana Gavazzija hrvatskoj glazbenoj prošlosti (Uz njegov 80. rođendan), 1976/46., 4, 99-104; 1977/47., 1, 14-17.
4. Razvoj glazbenog života u Slavonskoj Požezi od najranijeg vremena do osnivanja HPD "Vijenac", 1981/51., 2, 42-44; 3, 62-65; 4, 87-89; 1982/52., 1, 7 - 9.
5. Značenje i mjesto Ivana Marka Lukačića - Šibenčanina u hrvatskoj i inozemnoj glazbi njegova vremena i danas, 1985/55., 4, 75 - 78.
6. Žgančevo višeglasno dopunjavanje duhovnog jednoglasja, 1991/61., 3, 60 - 66.
7. Cithara octochorda (CO) u svjetlu nekih novih spoznaja o njoj, 1995/55., 1-2, 5 - 11.

B. Stručni radovi

1. Vatroslav Lisinski i duhovna glazba (uz 150-godišnjicu skladateljeva rođenja), 1969/39., 2, 43 - 45.
2. Današnji glazbenik i glazba u obnovljenom bogoslužju, 1971/41., 3, 66 - 68.
3. Blagoje Bersa i duhovna glazba, 1973/43., 3, 75.
4. Prožimanje utjecaja narodnog melosa Sjeverne Hrvatske na melodije iz Cithare octochorde i istih na narodno glazbeno stvaralaštvo tog dijela zemlje, 1974/44., 1, 29 - 30.
5. Stvaralačko - razvojni princip kao sustavnost u opusu Vinka Žganca, 1976/46., 1, 38 - 40.
6. Božidar Širola i duhovna glazba, 1977/47., 1, 12 - 13.
7. Prilozi iz povijesti glazbe i muzikologije u "Sv. Ceciliji" u svjetlu njihova značenja za domaću i inozemnu glazbenu historiografiju, 1978/48., 2 - 3, 102 - 106.
8. Prinos Janka Barléa hrvatskoj glazbenoj historiografiji, 1982/52., 1, 33 - 35.
9. Utjecaj narodnog melosa Hrvata, posebice iz Gradišća (Burgenlanda) na stvaralaštvo Josepha Haydna, 1982/52., 4, 77 - 81.
10. Život i djelo Franje Lučića, 1990/60., 1, 5 - 7.